

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

**PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. HENRYKA SIENKIEWICZA
W GRĘBKOWIE**

po ewaluacji zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną

w dniu 3 września 2015r.

Uchwała Rady Pedagogicznej nr 7/3/09/2015 z dnia 3.09.2015r.

I. PODSTAWY PRAWNE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W SZKOLE

- Konwencja praw dziecka Art. 33. (aneks): „Państwa - Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki, w tym ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty, w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych, zgodnie z ich zdefiniowaniem w odpowiednich umowach międzynarodowych oraz w celu zapobiegania wykorzystywaniu dzieci do nielegalnej produkcji tego typu substancji i handlu nimi”;
 - Konstytucja Rzeczypospolitej. Art. 72;
 - Kodeks postępowania karnego z dnia 6 kwietnia 1997 r. Art. 304;
 - Kodeks postępowania cywilnego, Art. 572 (Dział II, rozdział 2);
- Ustawy i rozporządzenia:
- › Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425);
 - › Ustawa z dnia 26 października 1982r. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 230);
 - › Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109; z późn. zm.);
 - › Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55; z późn. zm. Ostatnia nowelizacja z dnia 8 kwietnia 2010 r. - o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 81, poz. 529);
 - › Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. z 2003r. Nr 26 , poz. 226).
 - › Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493);
 - › Ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw nr 125 poz. 842);
 - › Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485; z późn. zm.);
 - › Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231 poz. 1375);
 - › Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2012 poz. 977);
 - › Rozporządzenie MEN z dnia 31 sierpnia 2010r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. nr 161, poz. 1080);

- › Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. 2014 poz. 1170);
 - › Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. poz. 1249);
 - › Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2015 poz. 843);
 - › Rozporządzenie Ministra Edukacji narodowej z dnia 24 lipca 2015r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. 2015 poz. 1113);
 - › Rozporządzeniu MEN z dnia 1 lutego 2013r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 199);
 - › Rozporządzeniu MEN z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 532).
- Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2015/2016.

II. PODSTAWY TEORETYCZNE

1. Wychowanie i profilaktyka w szkole - wprowadzenie

“Wychowanie jest procesem, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez:

- ukształtowanie prawego charakteru,
- budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne,
- uznanie i przestrzeganie norm społecznych,
- budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi,
- uświadamianie sobie celów życiowych.

Wychowanie jest więc stałym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje ludzkie zdolności do bycia w pełni człowiekiem”¹.

Dziecko w wieku 7 - 18 lat jest jak woda, “rozlewa się” tam, gdzie mu wygodniej. Rolą wychowawcy jest wytyczenie i regulowanie (realizowane cele wychowawcze) koryta, aby z niekształtnej wody stało się rzeką płynącą w określonym kierunku, mającą określone granice.

Prowadzenie dziecka do rozpoznania i wyboru dobra, zabezpieczanie go przed złem, wskazywanie ideału i pomoc w dążeniu do niego, oraz ochrona i ingerowanie, gdy pojawia się na tej drodze zagrożenie, stanowią stałe elementy towarzyszenia dziecku w rozwoju. Zatem prowadzenie dziecka ku dojrzałości jest wychowaniem, jak i profilaktyką, której “celem jest ochrona człowieka, dziecka, ucznia, wychowanka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju”².

“Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania (10 - 18 lat). Jest to faza rozwoju stanowiąca pomost pomiędzy dzieciństwem i dorosłością, w czasie której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian osobowości człowieka. Zmiany te, prowokowane intensywnym rozwojem biologicznym, mają swój wyraz w emocjonalności i duchowości, od dążenia do większej samodzielności aż po określenie własnej tożsamości. Fazę tę najczęściej charakteryzuje brak integracji. Dlatego jest to czas podatny na zakłócenia i podejmowanie zachowań ryzykownych”³.

2. Zalecenia dotyczące działalności profilaktycznej w szkole

Działalność profilaktyczna w szkole obejmuje:

- 1) Prowadzenie działalności edukacyjnej, która polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia poprzez:
 - a) poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli, na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;

¹ M. Simm, E. Węgrzyn- Jonek: *Budowanie szkolnego programu profilaktyki*, Rubikon, Kraków 2002, s.7.

² Tamże, s.24.

³ Mechanizmy psychologiczne zachowań destrukcyjnych opisane zostały np. w: M. Wojciechowski: *Psychologia narkomanii*, Warszawa 1993; seria artykułów J. Melibrudy: *Nalógowa osobowość naszych czasów*, „Remedium”, nr 1-3, 1994.

- b. rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów;
 - c. kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
 - d. kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
 - e. prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej;
 - f. doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki używania środków i substancji, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.
- 2) Prowadzenie działalności informacyjnej, która polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków i substancji, skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli oraz innych pracowników szkoły lub placówki poprzez:
- a. dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji;
 - b. udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków i substancji;
 - c. przekazanie informacji uczniom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
 - d. informowanie uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.
- 3) Prowadzenie działań profilaktycznych, w szczególności:
- a. realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych;
 - b. przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
 - c. kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu substancji uzależniających, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;
 - d. doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych;
 - e. włączanie, w razie potrzeby, w indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, działań z zakresu przeciwdziałania używaniu środków i substancji.

Podstawa programowa w programie profilaktycznym

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

- 1) szkolny zestaw programów nauczania, który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;
- 2) program wychowawczy szkoły obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym;
- 3) program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki tworzą spójną całość i uwzględniają wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.

W nowej podstawie programowej podkreśla się ważną rolę szkoły w edukacji zdrowotnej, której celem jest kształtowanie u uczniów nawyku dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętności tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu.

Ponieważ środki społecznego przekazu odgrywają coraz większą rolę zarówno w życiu społecznym, jak i indywidualnym, każdy nauczyciel powinien poświęcić dużo uwagi edukacji medialnej, czyli wychowaniu uczniów do właściwego odbioru i wykorzystania mediów.

W procesie kształcenia ogólnego szkoła podstawowa kształtuje u uczniów postawy sprzyjające ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takie jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej. W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji. Szkoła podejmuje odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji.

3. Opis podmiotów szkoły i środowiska lokalnego- diagnoza potrzeb i problemów środowiska szkolnego i lokalnego

Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej. Wynika to z jej zadań, kompetencji nauczycieli, a przede wszystkim potrzeb uczniów. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół podkreśla, że działalność edukacyjna szkoły jest określona przez szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły i program profilaktyki dostosowany do potrzeb danego środowiska.

Niniejszy program opisuje działania szkoły o charakterze profilaktycznym w celu przeciwdziałania różnym zagrożeniom występującym w środowisku uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Grębkowie.

Główne problemy, które dotyczą naszych uczniów:

- brak chęci do nauki oraz niewłaściwy stosunek do obowiązków szkolnych;

- trudności z przestrzeganiem dyscypliny;
- zachowania agresywne;
- stosowanie wulgaryzmów;
- niekorzystne warunki socjalno- bytowe uczniów;
- przypadki palenia papierosów i picia alkoholu.

III. CELE, ZADANIA, FORMY REALIZACJI SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

1. Cele programu

Podstawowym celem jest propagowanie zdrowego stylu życia, upowszechnianie wśród uczniów modelu życia i spędzania wolnego czasu bez używek, systematyczna praca zmierzająca do polepszenia wyników w nauce, kontaktów między dziećmi, więzi uczniów z rodzicami poprzez pomoc udzieloną rodzicom i bezpośrednio oddziaływania na uczniów zarówno w procesie dydaktycznym, jak i wychowawczym.

2. Zadania

1. Wspieranie relacji rodzic- uczeń- nauczyciel w celu tworzenia właściwego klimatu szkoły zapewniającego podmiotowość i bezpieczeństwo uczniów.
2. Wczesne rozpoznawanie uczniów z problemami w nauce, dokonywanie wstępnej diagnozy przyczyn oraz udzielanie pomocy.
3. Tworzenie więzi między uczniami.
4. Kształtowanie właściwych postaw wobec agresji.
5. Stwarzanie warunków do pogłębiania wiedzy o zagrożeniach cywilizacyjnych.
6. Promowanie i praktykowanie prozdrowotnego stylu życia.
7. Podnoszenie wiedzy na temat zdrowego żywienia oraz kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych wśród uczniów.
8. Wskazanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.
9. Informowanie dorosłych o wszystkim, co zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci.
10. Wdrażanie do zachowań asertywnych.

3. Procedury osiągnięcia celów

Zaleca się stosowanie następujących strategii:

Strategie informacyjne

Celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat na temat konsekwencji zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru. U podstaw tej strategii leży przekonanie, że dzieci i młodzież, zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań. W związku z tym dostarczenie informacji o skutkach palenia tytoniu, picia alkoholu, odurzania się narkotykami ma spowodować zmianę postaw, a w końcu - nie podejmowanie zachowań ryzykownych.

Strategie edukacyjne

Mają pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia itp.). U podstaw tych strategii leży przekonanie, że dzieci i młodzież, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym. Te deficyty uniemożliwiają im budowanie głębszych, satysfakcjonujących związków z innymi, odnoszenie sukcesów. Szukają więc chemicznych, zastępczych sposobów radzenia sobie z trudnościami.

Strategie działań alternatywnych

Ich celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiągnięcie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, społeczną, sportową itp.). U podstaw tych strategii leży założenie, że dzieci i młodzież nie ma możliwości zrealizowania swej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiągnięcie sukcesów, czy też rozwoju zainteresowań. Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo.

4. Sposoby realizacji

1. Zajęcia lekcyjne:

Realizacja wymagań zapisanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego^{*}:

Etap/przedmiot	Wymagania dotyczące różnych obszarów profilaktyki. Uczeń:
Bezpieczeństwo, profilaktyka wypadków, urazów i zatruc	
I. Edukacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> › Wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego. › Potrafi powiadomić dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie; zna numery telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz ogólnopolski numer alarmowy 112.
I. Zajęcia komputerowe	<ul style="list-style-type: none"> › Wie, jak trzeba korzystać z komputera, żeby nie narażać zdrowia.
I. Zajęcia techniczne	<ul style="list-style-type: none"> › Zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania narzędzi i urządzeń technicznych. › Wie, jak należy bezpiecznie poruszać się na drogach (w tym na rowerze) i korzystać ze środków komunikacji; wie, jak należy zachować się w sytuacji wypadku, np. umie powiadomić dorosłych, zna telefony alarmowe.
I. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć ruchowych. › Wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości, środków ochrony roślin).
I. Edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> › Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych, (na miarę swoich możliwości); orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin i zwierząt, a także w zagrożeniach typu powódź, huragan, śnieżycy, lawina itp.; wie, jak trzeba zachować się w takich sytuacjach.
II. Zajęcia komputerowe	<ul style="list-style-type: none"> › Stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimedialnych.
II. Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> › Podaje przykłady właściwego spędzania czasu wolnego z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa w czasie gier i zabaw ruchowych oraz poruszania się po drodze; › Podaje przykłady zachowań i sytuacji, które mogą zagrażać zdrowiu

^{*} B. Woynarowska, *Edukacja zdrowotna w podstawie programowej kształcenia ogólnego, jako fundament dla szkolnego programu profilaktyki*, www.ore.edu.pl.

	<p>i życiu człowieka (np. niewybuchy i niewypały, pożar, wypadek drogowy, jazda na łyżwach lub kąpiel w niedozwolonych miejscach);</p> <ul style="list-style-type: none"> › Wymienia podstawowe zasady bezpiecznego zachowania się w domu, w tym posługiwania się urządzeniami elektrycznymi, korzystania z gazu, wody.
II. Zajęcia techniczne	<ul style="list-style-type: none"> › Bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta; › Omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.
II. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Korzysta bezpiecznie ze sprzętu i urządzeń sportowych; › Porusza się bezpiecznie po drogach publicznych na rowerze; Omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach;
Profilaktyka przemocy i innych zagrożeń ze strony ludzi	
I. Edukacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> › Zna zagrożenia ze strony ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc; › Uczeń wie, co wynika z przynależności do rodziny, jakie są relacje między najbliższymi, wywiązuje się z powinności wobec nich.
Klasy IV- VI	<ul style="list-style-type: none"> › Zagadnienia dotyczące domu, rodziny, życia rodzinnego, znaczenia rodziny oraz przykładów praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny, ukazywania wartości rodziny w życiu osobistym człowieka oraz wzajemnego zrozumienia i akceptacji.
Profilaktyka chorób i zaburzeń	
I. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Wie, że choroby są zagrożeniem dla zdrowia i że można im zapobiegać poprzez: szczepienia ochronne, właściwe odżywianie się, aktywność fizyczną, przestrzeganie higieny; właściwie zachowuje się w sytuacji choroby.
I. Edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> › Rozumie konieczność kontrolowania stanu zdrowia i stosuje się do zaleceń stomatologa i lekarza.
II. Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> › Wyjaśnia znaczenie odpoczynku (w tym snu) i odżywiania się i aktywności ruchowej w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu; charakteryzuje podstawowe zasady ochrony narządów wzroku i słuchu.
II. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Wymienia zasady i metody hartowania organizmu.
Profilaktyka używania substancji psychoaktywnych	
II. Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> › Wyjaśnia negatywny wpływ alkoholu, nikotyny i substancji psychoaktywnych na zdrowie człowieka, podaje propozycje asertywnych zachowań w wypadku presji otoczenia.
Profilaktyka nadwagi i otyłości	
I. Edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> › Zna podstawowe zasady racjonalnego odżywiania się.
I. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Wie jakie znaczenie dla zdrowia ma właściwe odżywianie się i aktywność fizyczna.
II. Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> › Wymienia zasady prawidłowego odżywiania się i stosuje je.
II. Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> › Dokonuje pomiarów wysokości i masy ciała oraz z pomocą nauczyciela interpretuje ich wyniki.

b) Realizacja wymagań dotyczących umiejętności życiowych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych przedmiotach na kolejnych etapach edukacyjnych*:

Przedmiot	Wymagania dotyczące umiejętności życiowych. Uczeń:
-----------	--

* B. Woynarowska, *Edukacja zdrowotna w podstawie programowej kształcenia ogólnego, jako fundament dla szkolnego programu profilaktyki*, www.ore.edu.pl.

Edukacja wczesnoszkolna	
Klasa I	
Edukacja polonistyczna	<ul style="list-style-type: none"> › obdarza uwagę dzieci i dorosłych, słucha ich wypowiedzi; › komunikuje w jasny sposób swoje spostrzeżenia, potrzeby, odczucia; › w kulturalny sposób zwraca się do rozmówcy, dostosowuje ton głosu do sytuacji.
Edukacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> › współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; › przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, grzecznie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy; › niesie pomoc potrzebującym, także w sytuacjach codziennych.
Klasa III	
Edukacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> › wie, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników (formy grzecznościowe); › rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania; › jest chętny do pomocy.
II etap edukacyjny klasy	
Język polski	<ul style="list-style-type: none"> › rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała); › uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie i uzasadnia je.
Historia i społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> › wyjaśnia, w czym wyraża się odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka; › podaje przykłady konfliktów między ludźmi i proponuje sposoby ich rozwiązywania.

2. Zajęcia w ramach godziny z wychowawcą:

- a) zajęcia wychowawców z uczniami w klasach I- III oraz IV- VI, analiza sytuacji zagrożeń;
- b) ustawiczne działania, mające na celu tworzenie sprzyjającej atmosfery zabawy, nauki i pracy szkolnej, w tym reagowanie na wszelkie agresywne postawy i niewłaściwe zachowania;
- c) gry i zabawy grupowe o charakterze integracyjnym, umacniające więzi rówieśnicze oraz zasady i normy życia w klasie i w szkole;
- d) angażowanie uczniów niepełnosprawnych do pełnego uczestnictwa w życiu szkoły;
- e) ćwiczenia wpływające na poprawę procesu komunikowania się i kształtujące postawy rozumienia potrzeb i uczuć innych ludzi;
- f) pogadanki i ćwiczenia aktywne, pomagające w budowaniu atmosfery bezpieczeństwa, zaufania i współpracy w klasie;
- g) gry, zabawy, pogadanki ukazujące skutki (zdrowotne, społeczne, rodzinne, psychiczne) zażywania środków uzależniających;
- h) dokonywanie okresowych ocen zagrożeń związanych z używaniem środków uzależniających, w tym środków zastępczych, tzw. dopalaczy.
- i) wdrażanie uczniów do właściwego odbioru i wykorzystania mediów oraz Internetu;

- j) pogadanki na temat sposobów dbania o zdrowie własne i innych ludzi oraz tworzenie środowiska sprzyjającego zdrowiu.

3. Systematyczna współpraca z instytucjami zmierzająca w kierunku profilaktyki uzależnień:

- a) spotkania przedstawicieli samorządu terytorialnego, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, pracownikami placówek doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, Policją:
 - z rodzicami;
 - z uczniami;
 - z nauczycielami;
- b) wizyty i konsultacje psychologa poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- c) indywidualne i grupowe spotkania z pedagogiem szkolnym, rozwiązywanie bieżących problemów oraz:
 - rozpoznawanie, diagnozowanie, pomoc;
 - wdrażanie programów profilaktycznych zalecanych przez Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej.

4. Spektakle, imprezy szkolne i klasowe - sposób realizacji tematyki związanej z profilaktyką uzależnień:

- a) udział uczniów w spektaklach, w małych formach teatralnych promujących życie bez uzależnień i przemocy;
- b) organizacja szkolnych imprezach sportowych promujących zdrowy styl życia;
- c) organizacja imprez klasowych, wskazanie możliwości dobrej zabawy;
- d) budowanie więzi ze szkołą;
- e) tworzenie i utrwalanie tradycji szkolnych.

5. Zajęcia pozalekcyjne jako alternatywny sposób spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań uczniów.

- a) organizacja zajęć wynikających z art. 42 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela;
- b) organizacja wyjazdów (basen, lodowisko, kino) oraz wycieczek.

6. Metody i formy pracy:

- a) stosowanie metod aktywizujących, atrakcyjnych środków dydaktycznych, różnorodnych form pracy:
 - krąg uczuć - wspólne siedzenie w kręgu sprzyja uważnemu słuchaniu, umożliwia kontakt wzrokowy oraz daje poczucie bezpieczeństwa;
 - burza mózgów - przyjmowanie wszystkich pomysłów bez oceniania pozwala na rozwijanie twórczego myślenia i uczy szacunku dla propozycji innych;

- praca w małych grupach - zapewnia zwiększone bezpieczeństwo w wypracowaniu rozwiązań określonego problemu;
- rysunki - uwalniają od napięć psychicznych, uruchamiają niewerbalny przekaz;
- mini - wykład - służy wzbogaceniu w rzetelną wiedzę;
- odgrywanie ról i scenek rodzajowych- ułatwia zrozumienie innych ludzi, pozwala na wypróbowanie różnych typów zachowań, rozwija umiejętność rozwiązywania problemów;
- uzupełnianie zdań - uwewnętrznia reakcje, ułatwia samodzielną wypowiedź i możliwość dostrzegania podobieństw i różnic między uczestnikami zajęć w celu zapobiegania nudzie szkolnej.

b) postawa nauczyciela:

- nie osądza wypowiedzi, choć nie zawsze musi się z nim zgadzać;
- akceptuje i docenia uczucia uczniów, przy czym wyraża swoje uczucia i oczekiwania;
- buduje zaufanie grupy, sprawiając tym samym, że każdy uczeń czuje się pełnowartościowym członkiem grupy;
- analizuje przyczyny różnych zachowań ucznia;
- jest stanowczy wobec agresywnych i destrukcyjnych zachowań uczniów;
- podkreśla pozytywne relacje i zachowania uczniów;
- jest zintegrowany wewnętrznie (szanuje pytania i zarzuty uczniów, dotrzymuje obietnic, przyznaje się do błędów, jest otwarty na propozycje uczniów);
- jest elastyczny, tzn. styl i organizację zajęć dostosowuje do specyfiki poszczególnych grup i etapów ich rozwoju;
- przestrzega praw ucznia w szkole;
- okazuje szacunek rodzicom jako pierwszym wychowawcom.

7. Współpraca z rodzicami:

- a) spotkania z przedstawicielami samorządu terytorialnego, poradni psychologiczno- pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, pracownikami placówek doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, powiatowymi stacjami sanitarno- epidemiologicznymi, Policją;
- b) organizowanie przez wychowawców indywidualnych rozmów z rodzicami uczniów.

8. Analiza wyników ewaluacji pracy szkoły w celu diagnozowania zachowań problemowych nieobjętych programem.

9. Systematyczna współpraca nauczycieli z dyrektorem szkoły, mająca na celu wymianę informacji na temat ewentualnych, niepokojących sygnałów, wspólne planowanie działań zapobiegawczych, a także rozbudzanie i rozwijanie zainteresowań sportowych i turystycznych.

IV. SPODZIEWANE EFEKTY

- › wzmocnienie poczucia własnej wartości ucznia;
- › zmniejszenie zjawiska agresji w szkole;
- › wzrost zainteresowania uczniów nauką szkolną;
- › wzrost wiedzy wśród uczniów na temat przemocy, uzależnień oraz przeciwdziałanie im;
- › umiejętne radzenie sobie w sytuacjach zetknięcia się z przemocą i uzależnieniami;
- › uczeń przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych;
- › uczeń potrafi dokonywać wartościowych i sensownych wyborów.

V. EWALUACJA

- 1) Program ten będzie poddawany systematycznej ewaluacji przez Zespół Wychowawczy.
- 2) Zmian w programie dokonuje Rada Pedagogiczna, uwzględniając opinię Rady Rodziców oraz pedagoga szkolnego.